

วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

Culture of the Mon Koh Kret Community: Integration to Promote Learning
in the Social Studies Subject Group Religion and Culture Nonthaburi
Wittayalai School Under the Nonthaburi Provincial
Administrative Organization

ผกาพรรณ กรอบแก้ว*

Phakawan Krobkua

ณัฏฐ์ ยันต์ทอง

Thanat Yanthong

กฤษดา นิยมทอง

Kritsada Niyomthong

สาขาวิชาสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

Department of Educational Administration,

Faculty of Social Sciences and Education Thongsook College

Corresponding author, e-mail: ccbapomst@hotmail.com*

วันที่รับบทความ (Received): 18 มีนาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 3 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 5 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ คือ กลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้าน ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม สังคม 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ ครู นักเรียน ชาวบ้าน 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป คือ ประชาชนทั่วไปที่เคยอาศัยอยู่ในวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการศึกษาพบว่า ประวัติความเป็นมา พิธีกรรม วัฒนธรรม สังคม วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5 ขั้นตอน คือ 1. การบริหารจัดการการเรียนการสอน 2. การจัดรายวิชา 3. การจัด การเรียนการสอน 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง

5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5. การประเมิน จากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นอย่างดี โดยวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดมีการบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ เข้าใจ ห่วงแหน ประเพณีท้องถิ่น และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด, การบูรณาการ, การส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

This study aims to 1) Study the history Culture of the Mon community on Koh Kret Nonthaburi Province 2) Integration to promote learning management in the social studies subject group Religion and culture Nonthaburi Wittayalai School Under the Nonthaburi Provincial Administrative Organization. Population and sample were used, Purposive Sampling 1) Key informants are a group of people with deep insights in History, traditions, culture, rituals, society 2) Casual informants are teachers, students, villagers 3) Purposive Informants are the general public who used to live in the culture of the Mon Koh Kret community. This study The researcher used a Cultural Qualitative Research by using the tools for collecting data, namely, Survey interview, Participant Observation, Focus Group and Workshop.

The results showed that History, rituals, culture, society, traditions to draw monks to create new knowledge by analyzing and synthesizing by integrated learning management Social Studies Learning Group Religion and culture 5 steps are 1. Teaching and learning management. 2. Organizing the course 3. Teaching and learning management 4. Teaching and learning activities using a historical 5-step method as follows 1) Set the point 2) collect evidence 3) Analysis, interpretation, evaluation of evidence 4) Summarize the facts. 5) Present the facts 5. Assessment From the examination of students' work by the culture of the Mon community on Koh Kret There is integration to promote learning in the social studies learning group. Religion and culture of students in the social studies learning group Religion and culture History course: Understand and cherish local traditions. and everyone passed the evaluation criteria.

Keywords: Culture of the Mon community of Koh Kret, Integration, Promotion of learning.

บทนำ

การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องหาวิธีการสร้างมูลค่าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เดิมมีแต่คุณค่า ซึ่งเป็นแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือกล่าวได้ว่าต้องมีภูมิปัญญา ก่อนจึงเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวคิด การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้การสร้างสรรคงานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมการสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยแยกเป็น 4 กลุ่ม คือ การสืบทอดทางวัฒนธรรมศิลปะสื่อ และงานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะของงาน (สำนักงานคณะกรรมการ

วัฒนธรรมแห่งชาติ, 2565) ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในกลุ่ม การสืบทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งมีกลุ่มย่อยหนึ่งที่สำคัญ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดขายหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ประกอบการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ ความงดงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนจากสถานที่นั้นๆ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ และสินค้าและบริการที่สามารถแสดงเรื่องราวในการพัฒนาสังคมและมนุษย์ผ่าน ทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมโดยสะท้อน ให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละยุคสมัย (กาญจนา แสงลัมสุวรรณ และศรัณยา แสงลัมสุวรรณ, 2555)

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เกาะเกร็ดมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ เนื่องจากยังคงอยู่ รวมกันเป็นกลุ่มและตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยด้วยความสามัคคี และรักษาวัฒนธรรมประเพณี ดั้งเดิมไว้ มอญเป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ และยึดถือวัฒนธรรมประจำชาติ อย่างมั่นคงไม่ว่าจะเป็นภาษาศาสนาประเพณี ศิลปะ ซึ่งนับว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์เมื่อไปอยู่ที่ใดก็จะ นำพาเอาวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของชนชาติติดตัวไปด้วย วัฒนธรรมประเพณีของมอญจึงได้เกิดขึ้น ตามท้องถิ่นต่างๆ ที่มีชาวมอญไปตั้งถิ่นฐาน เช่น อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอำเภอสามโคก จังหวัด ปทุมธานี อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับวัฒนธรรมทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี บางอย่างได้เป็นที่ยอมรับของคนไทยในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน สภาพสังคมในยุคโลกาภิวัตน์เป็นที่ยอม กันว่าความเปลี่ยนแปลงต่างๆ มาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีผล สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้ขาด ความเป็นเอกลักษณ์หรือคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนของ ชุมชนที่พึ่งพาตนเอง การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มากยิ่งขึ้นในการอนุรักษ์ พื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมอันดีที่เป็นเอกลักษณ์ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่าง สมดุลและยั่งยืน แต่ในปัจจุบันพบว่าชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากอดีต ชาวมอญเกาะเกร็ดบางกลุ่มมีการรวมตัวกันค่อนข้างเหนียวแน่น และยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรม ดั้งเดิมของชนชาติอย่างเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และพิธีกรรมต่างๆ อันเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของคนมอญ (อรสา เงินฉาย, 2550)

ปัจจุบันสภาพความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม ที่เกิดขึ้นในสังคมวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ เกาะเกร็ด ซึ่งจากสภาพแวดล้อมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้ระบบ ความคิดของคนในชุมชนแตกต่างกัน บางส่วนต้องการพัฒนาสู่ความทันสมัย บางส่วนต้องการอนุรักษ์ วัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีงามตามครรลองแห่งทาน อันมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่ เกื้อกูลสังคมให้ผู้คนดำรงชีวิตอย่างสามัคคีและสันติสุข และตระหนักถึงความสัมพันธ์และความคล้ายคลึง ระหว่างวัฒนธรรมมอญกับวัฒนธรรมไทย และเห็นว่าชุมชนไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด เป็นชุมชนที่น่า ยกย่องด้านการอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรม และมีประเพณีความเชื่อที่ผูกพันต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เป็นชนชาติที่มีความเจริญทางด้านวัฒนธรรมสูงและมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และเห็นถึงความสำคัญ และคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษา ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด เพื่อการบูรณาการให้นักเรียนได้เรียนรู้ ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ เรื่องวิถีการทาง

ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหัวข้อ การรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล จัดลำดับข้อมูล การนำเสนอ โดยการศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นครั้งนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงามให้นักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อ การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Qualitative Research) เพื่อศึกษา ประวัติชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ อัตลักษณ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่มและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความรู้ ในงานประเพณีชักพระ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร จังหวัดนนทบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้าน ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม สังคม ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จำนวน 10 คน ประชาชนท้องถิ่น ผู้อาวุโสหรือผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ พระผู้รู้ประจำท้องถิ่นที่เป็นที่นับถือของชุมชน ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนนันทวิทยาการอิสระ ผู้นำชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ครู นักเรียน ชาวบ้าน และผู้ที่เคย อาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 คน

3) กลุ่มบุคคลทั่วไป (Purposive Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เคยรับรู้หรือที่เคยอาศัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หรือจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non- Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant

Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม, 2559)

1.1 แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลจดบันทึกโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆ ดังนี้ สำรวจสภาพพื้นที่ สำรวจเส้นทางการเดินทาง สำรวจวิถีชีวิตชาวบ้าน สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ สำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบก สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม (ในตะวัน กำหอม, 2559) โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวความคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณี หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบต่อมาของวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ (Key informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนผู้วิจัยกำหนดประเด็น คำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชน วิถีชีวิต ภาษา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม จริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหารการกิน การแต่งกายความรู้ทักษะอาชีพ

3) แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับบริบททางด้านวัฒนธรรม เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป

1.3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่วงนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู กำนันผู้ใหญ่บ้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

5) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ

กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5-10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัย จะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่นๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของงามพิศ สัตย์สงวน (ในตะวัน กำหอม, 2559) ดังนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอ ที่ทำการศึกษ จำนวน 2 คน (2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviews) เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สังเกต ซักถามข้อมูลที่ต้องการ จดบันทึกโดยใช้แบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non - participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบ โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและนักท่องเที่ยว มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการการบูรณาการเพื่อการบูรณาการและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบบันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูลเมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต

1) การบันทึกข้อมูลใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายรูปในการบันทึกภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชน (ในตะวัน กำหอม, 2559)

2) นำข้อมูลในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยและตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3) ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอดเทปบันทึกเสียงเพื่อเพิ่มเติมเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และจดบันทึกให้ครบถ้วน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทป และการบันทึกภาพ จัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ ในตะวัน กำหอม (2559) ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Induction) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและชนบประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆ ในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้วและเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการพิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางขั้นตอนของการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผล

1. ประวัติความเป็นมา

1.1 การตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการศึกษา พบว่า จากลักษณะทางกายภาพของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ส่งผลต่อวัฒนธรรมการตั้งถิ่นฐาน โดยชุมชนชาวมอญส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณชายฝั่งรอบเกาะเกร็ดเนื่องจากมีความสะดวกในการคมนาคม และเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพค้าขาย ชุมชนชาวมอญเป็นชุมชนเล็กๆ มีจำนวนประชากรมากและมีพื้นที่ใช้สอยอยู่อย่างจำกัด ชาวมอญนิยมตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น และเป็นชุมชนที่ปลูกบ้านเรียงรายไปตามแนวริมถนนทางเข้าสาธารณะเพื่อความสะดวกในการเดินทางภายในพื้นที่เกาะเกร็ด ลักษณะของการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรของชุมชนเกาะเกร็ด มีผลต่อลักษณะการตั้งบ้านเรือนแบบกระจายไปตามพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทย และจากการศึกษาการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญเกาะเกร็ด หมู่ที่ 1, 6 และ 7 โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ มาวิเคราะห์การตั้งถิ่นฐานของชาวมอญเกาะเกร็ด พบว่า ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามชายฝั่งของเกาะเกร็ด การตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวมอญน่าจะกระจายอยู่ตามชายฝั่งของเกาะเกร็ด

1.2 ลักษณะการสร้างบ้านของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดมีลักษณะการสร้างบ้านเรือนเหมือนชาวไทยในอดีตเป็นบ้านเรือนผูกและเรือนสับ จากลักษณะพื้นที่ของเกาะเกร็ดที่มีอยู่อย่างจำกัด การสร้างบ้านเรือนของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดจึงนิยมปลูกบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูงด้วยเหตุผล เนื่องจากประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และมีพื้นที่ใช้สอยมีอยู่อย่างจำกัด เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนลักษณะการสร้างบ้านของชาวมอญไปตามยุคสมัย คือ บ้านสองชั้นยกพื้นสูง และบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

2. สภาพวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด

2.1 วัฒนธรรมการประกอบอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป็นวิถีชีวิตประจำวันของชาวมอญเกาะเกร็ดทุกครัวเรือนผลิตเป็นอาชีพจึงเป็นหัตถกรรมที่มีกระบวนการทำเป็นระบบตั้งแต่ผลิตไปจนถึงจำหน่าย ในปัจจุบันมีผู้สนใจประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาลดน้อยลงกว่าในอดีต จนกระทั่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานของรัฐได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาวมอญเกาะเกร็ดจึงร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรมการประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผา และมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการใช้งาน จนเป็นที่ยอมรับและเป็นสัญลักษณ์ตราประจำจังหวัดนนทบุรีที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เกาะเกร็ด

2.2 ประเพณีประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด

1) ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีละหัดะห์ อ่านว่า ปีด-อะตะ) ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีวันสงกรานต์ คนมอญถือว่าเป็นวันขึ้นศักราชใหม่ เป็นเทศกาลที่สำคัญประจำปีของคนมอญจะมีการทำบุญเฉลิมฉลองทุกหมู่บ้านของชาวมอญ ด้วยการทำบุญรักษาศีลเพื่อเป็นการต้อนรับศักราชใหม่และเพื่อบูชาพระรัตนตรัยและนางสงกรานต์ พิธีจะเริ่มจากการทำบุญสงกรานต์ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ คือ การแห่ข้าวแช่ แห่น้ำหวาน แห่หางหงส์หรือธงตะขาบ ก่อพระเจดีย์ทราย แห่ปลาการสงฆ์น้ำพระ จบด้วยการทำบุญกลางบ้านประจำปีของชาวมอญเกาะเกร็ด เทศกาลสงกรานต์นี้ใช้เวลาหลายวันเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายน ไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคมของทุกๆ ปี ปัจจุบันชุมชนชาวมอญ

เกาะเกร็ดยังคงอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีวันสงกรานต์ไว้ได้เป็นอย่างดี 2) ประเพณีตักบาตรทางน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีตักบาตรทางน้ำที่ชุมชนชาวมอญจัดขึ้นในวันขึ้น 15 เดือน 11 เป็นประเพณีการทำบุญออกพรรษาของชาวมอญเกาะเกร็ด ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้สืบทอดศาสนาและเครื่องครุฑในการนับถือพระพุทธศาสนา และเป็นเทศกาลประจำปีของชาวมอญน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ชาวพุทธมีความเชื่อว่าเป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ดาวดึงส์กลับลงมาสู่โลกมนุษย์ ชาวมอญจะร่วมกันทำบุญตักบาตรที่ริมหน้าวัดปรมัยยิกาวาส ชาวมอญเรียกว่า ตักบาตรพระร้อย ตักบาตรทางเรือ และได้มีการจัดงานรื่นเริงชาวมอญจะร่วมกันร้องเพลงเจ้าขาตอนกลางคืนมีการเล่นดอกไม้ไฟตามทำนน้ำของวัดมอญ ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดยังรักษาและปฏิบัติสืบทอดมาถึงทุกวันนี้ 3) ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นประเพณีที่เก่าแก่ของชาวมอญที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาแต่โบราณจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นการทำบุญตักบาตรถวายอาหารคาวหวานแก่พระภิกษุ และเป็นการทำบุญในวันพระตามปกติ การตักบาตรน้ำผึ้งของชาวมอญเกาะเกร็ดสมัยโบราณมีจุดประสงค์เพื่อให้พระสงฆ์ได้นำน้ำผึ้งไปผสมยาสมุนไพรเป็นยาลูกกลอน ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดยังคงปฏิบัติและอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมการตักบาตรน้ำผึ้งมาจนถึงปัจจุบัน 4) ประเพณีการค้ำตันโพธิ์ (ท้อก-ส้อย) ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีค้ำตันโพธิ์จำนวนน้อย แต่เดิมเป็นประเพณีปลูกตันโพธิ์ และได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นประเพณีค้ำตันโพธิ์ เพราะถือว่าการค้ำตันโพธิ์เป็นการค้ำจุนศาสนา สืบเนื่องจากตันโพธิ์เป็นต้นไม้ที่เกี่ยวข้องพระพุทธศาสนา ปัจจุบันชาวมอญเกาะเกร็ดเปลี่ยนค่านิยมจากการค้ำตันโพธิ์มาเป็นบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมถือได้ว่าเป็นทำบุญตามคติความเชื่อทำพระพุทธศาสนา

2.3 วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยเรื่องวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาชี้แนะและสร้างขวัญ กำลังใจให้กับคุณครูและบุคลากรทั้งหมด 2) การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน เรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้อิงการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา

สมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ กำหนดประเด็นรวบรวมหลักฐาน การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง นำเสนอข้อเท็จจริง 5) การประเมินผลงานนักเรียน แสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด และสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสามารถเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา

1.1 การตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการศึกษา พบว่า จากลักษณะทางกายภาพของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ส่งผลต่อวัฒนธรรมการตั้งถิ่นฐาน โดยชุมชนชาวมอญส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณชายฝั่งรอบเกาะเกร็ดเนื่องจากมีความสะดวกในการคมนาคม และเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพค้าขาย ชุมชนชาวมอญเป็นชุมชนเล็กๆ มีจำนวนประชากรมากและมีพื้นที่ใช้สอยอยู่อย่างจำกัด ชาวมอญนิยมตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น และเป็นชุมชนที่ปลูกบ้านเรียงรายไปตามแนวริมถนนทางเท้าสาธารณะเพื่อความสะดวกในการเดินทางภายในพื้นที่เกาะเกร็ด ลักษณะของการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรของชุมชนเกาะเกร็ด มีผลต่อลักษณะการตั้งบ้านเรือนแบบกระจายไปตามพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทย และจากการศึกษาการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญเกาะเกร็ด หมู่ที่ 1, 6 และ 7 โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ มาวิเคราะห์การตั้งถิ่นฐานของชาวมอญเกาะเกร็ด พบว่า ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามชายฝั่งของเกาะเกร็ด การตั้งถิ่นฐานของชุมชนชาวมอญน่าจะกระจายอยู่ตามชายฝั่งของเกาะเกร็ด สอดคล้องกับงานวิจัย สราวรณ เรื่องกัลป์วงศ์ (2559) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้านอันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วยภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา สำหรับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คือ 1) ผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ทำได้โดยกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนช่างฝีมือที่เป็นผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ผู้นำด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ 3) ผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญาควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสนับสนุนให้สมาชิกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ลักษณะการสร้างบ้านของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดมีลักษณะการสร้างบ้านเรือนเหมือนชาวไทยในอดีตเป็นบ้านเรือนผูกและเรือนสับ จากลักษณะพื้นที่ของเกาะเกร็ดที่มีอยู่อย่างจำกัด การสร้างบ้านเรือนของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดจึงนิยมปลูกบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูงด้วยเหตุผล เนื่องจากประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน และมีพื้นที่ใช้สอยมีอยู่อย่างจำกัด เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนลักษณะการสร้างบ้านของชาวมอญไปตามยุคสมัย คือ บ้านสองชั้นยกพื้นสูง และบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ อรสา เงินฉาย (2550) การศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรชาวมอญทั่วไปจำนวน 222 คน และประชากรผู้นำชุมชนชาวมอญ จำนวน 20 คน ที่อาศัยอยู่บริเวณหมู่ 1, 6 และ 7 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะจงกลุ่มชาวมอญทั่วไป และแบบสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้นำชุมชน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละ พรรณนาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างประชากรชาวมอญทั่วไปมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ร้อยละ 76.52 และจากกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้นำชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของชาวมอญเกาะเกร็ด ร้อยละ 71.25 ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ 1 วัฒนธรรมการประกอบอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา รองลงมา วัฒนธรรมที่ยังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านชาวมอญ วัฒนธรรมการตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรมคติความเชื่อ วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมภาษาถิ่นมอญ และวัฒนธรรมลักษณะการสร้างบ้าน กลุ่มตัวอย่างประชากรชาวมอญทั่วไปมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีประจำท้องถิ่นชาวมอญเกาะเกร็ด ร้อยละ 77.82 และจากกลุ่มประชากรผู้นำชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ร้อยละ 70.00 ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณี ดังนี้ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีตักบาตรทางน้ำ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง และประเพณีค้ำตันโพธิ์

2. สภาพวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด

2.1) วัฒนธรรมการประกอบอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ การทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป็นวิถีชีวิตประจำวันของชาวมอญเกาะเกร็ดทุกครัวเรือนผลิตเป็นอาชีพจึงเป็นหัตถกรรมที่มีกระบวนการทำเป็นระบบตั้งแต่ผลิตไปจนถึงจำหน่าย ในปัจจุบันมีผู้สนใจประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาลดน้อยลงกว่าในอดีต จนกระทั่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานของรัฐได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาวมอญเกาะเกร็ดจึงร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์แหล่งวัฒนธรรมการประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผา และมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการใช้งาน จนเป็นที่ยอมรับและเป็นสัญลักษณ์ตราประจำจังหวัดนนทบุรีที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เกาะเกร็ด

2.2) ประเพณีประจำท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด 1) ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีละครั้งหรือ อาน่า ปัด-อะตะ) ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีวันสงกรานต์ คนมอญถือว่าเป็นวันขึ้นศักราชใหม่ เป็นเทศกาลที่สำคัญประจำปีของคนมอญจะมีการทำบุญเฉลิมฉลองทุกหมู่บ้านของชาวมอญด้วยการทำบุญรักษาศีลเพื่อเป็นการต้อนรับศักราชใหม่และเพื่อบูชาพระรัตนตรัยและนางสงกรานต์ พิธีจะเริ่มจากการทำบุญสงกรานต์ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ คือ การแห่ข้าวแช่ แห่น้ำหวาน แห่หางหงส์หรือธงตะขาบ ก่อพระเจดีย์ทราย แห่ปลาการสงฆ์น้ำพระ จบด้วย

การทำบุญกลางบ้านประจำปีของชาวมอญเกาะเกร็ด เทศกาลสงกรานต์นี้ใช้เวลาหลายวันเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 เมษายน ไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคมของทุกๆ ปี ปัจจุบันชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ดยังคงอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีวันสงกรานต์ไว้ได้เป็นอย่างดี 2) ประเพณีตักบาตรทางน้ำ ผลการวิจัยพบว่าชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีตักบาตรทางน้ำที่ชุมชนชาวมอญจัดขึ้นในวันขึ้น 15 เดือน 11 เป็นประเพณีการทำบุญออกพรรษาของชาวมอญเกาะเกร็ด ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้สืบทอดไสศรัทธาและเครื่องครัดในการนับถือพระพุทธศาสนา และเป็นเทศกาลประจำปีของชาวมอญน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ชาวพุทธมีคติความเชื่อว่าเป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ดาวดึงส์กลับลงมาสู่โลกมนุษย์ชาวมอญจะร่วมกันทำบุญตักบาตรที่ริมแม่น้ำหน้าวัดปรมัยยิกาวาส ชาวมอญเรียกว่า ตักบาตรพระร้อยบาตรทางเรือ และได้มีการจัดงานรื่นเริงชาวมอญจะร่วมกันร้องเพลงเจ้าขาว ตอนกลางคืนมีการเล่นดอกไม้ไฟตามทำนน้ำของวัดมอญ ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดยังรักษาและปฏิบัติสืบทอดมาถึงทุกวันนี้ 3) ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งซึ่งเป็นประเพณีที่เก่าแก่ของชาวมอญที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาแต่โบราณจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นการทำบุญตักบาตรถวายอาหารคาวหวานแก่พระภิกษุ และเป็นการทำบุญในวันพระตามปกติ การตักบาตรน้ำผึ้งของชาวมอญเกาะเกร็ดสมัยโบราณมีจุดประสงค์เพื่อให้พระสงฆ์ได้นำน้ำผึ้งไปผสมยาสมุนไพรเป็นยาลูกกลอน ซึ่งชาวมอญเกาะเกร็ดยังคงปฏิบัติและอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมการตักบาตรน้ำผึ้งมาจนถึงปัจจุบัน 4) ประเพณีการค้ำตันโพธิ์ (ท้อก-ส้อย) ผลการวิจัย พบว่า ชาวมอญเกาะเกร็ดมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีค้ำตันโพธิ์จำนวนน้อย แต่เดิมเป็นประเพณีปลูกตันโพธิ์ และได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นประเพณี ค้ำตันโพธิ์ เพราะถือว่าการค้ำตันโพธิ์เป็นการค้ำจุนศาสนา สืบเนื่องจากตันโพธิ์เป็นต้นไม้ที่เกี่ยวข้องพระพุทธศาสนา ปัจจุบันชาวมอญเกาะเกร็ดเปลี่ยนค่านิยมจากการค้ำตันโพธิ์มาเป็นบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมถือได้ว่าเป็นทำบุญตามคติความเชื่อทำพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ven. Thatkham Suvandy (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การรักษาอัตลักษณ์ความเป็นมอญผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาชุมชนมอญเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ชาวมอญที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ดได้อพยพจากพม่าเข้ามายังประเทศไทยเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2317 โดยพระเจ้ากรุงธนบุรีได้ให้ครอบครัวชาวมอญที่อพยพเข้ามาได้อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำเจ้าพระยาหรือบริเวณเกาะเกร็ดในปัจจุบัน ซึ่งชาวมอญในพื้นที่เกาะเกร็ดนี้ก็มีวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับผี และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยชาวมอญส่วนใหญ่ที่เข้ามานั้นมีความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผา 2) การท่องเที่ยวในเกาะเกร็ดยังคงเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ยังคงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีเดิมเอาไว้ และยังคงมีการสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้สืบทอดและแสดงออกเกี่ยวกับวัฒนธรรมมอญ มีการจัดให้มีการแสดงเกี่ยวกับอาชีพ และการแสดงมอญให้นักท่องเที่ยวได้รับชม ประชาชนในชุมชนทุกคนร่วมมือกันกับหน่วยงานของภาครัฐทำให้ยังคงมีการรักษา อนุรักษ์ วัฒนธรรมมอญเอาไว้เพื่อให้อยู่คู่กับเกาะเกร็ดต่อไป

3. วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยเรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

เป้าประสงค์ของโรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรี พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาชี้แนะ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด

3.2 การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน เรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรีให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา

3.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรี ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วย การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดประเด็น 2) รวบรวมหลักฐาน 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน 4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง 5) นำเสนอข้อเท็จจริง

3.5 การประเมิน จากการตรวจผลงานนักเรียน แสดงได้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นอย่างดีโดยการบูรณาการวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด และสามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยพรรณ ทองจับ (2564) ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการการเรียนการสอน โดยการบูรณาการประเพณีชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูลให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการกำหนดแนวทางวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนบ้านคลองขุด พร้อมเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาชี้แนะ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรทั้งหมด 2) การจัดรายวิชาการเรียนการสอน โดยการจัดรายวิชาการเรียนการสอน การบูรณาการประเพณีชักพระเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการยึดหลักการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์รายวิชาและการพัฒนาสมรรถนะของรายวิชา 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการประเพณีชักพระ

เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบูรณาการประเพณีชักพระ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องดำเนินการด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะพัฒนาทักษะ คุณภาพชีวิต การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย การมีส่วนร่วมกับชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การกระตุ้นชี้แนะให้ตระหนัก และเข้าใจ สำนึกวิถีชีวิตของตนที่อาศัยอยู่ โดยการบูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ดังมี 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดประเด็น (2) รวบรวมหลักฐาน (3) การวิเคราะห์ตีความ ประเมินหลักฐาน (4) สรุปเชื่อมโยงข้อเท็จจริง (5) นำเสนอข้อเท็จจริง 5) การประเมิน จากการตรวจสอบผลงานนักเรียนแสดงได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นอย่างดีโดยการบูรณาการประเพณีชักพระ สามารถนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในหัวข้อประเพณีชักพระ ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ (2560) เรื่อง การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน และถอดบทเรียนในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ ผลการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเรื่อง การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาแบบบูรณาการ พบว่า ในจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่น่าสนใจและพบว่าแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ และสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนการสอน เรื่องการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนวัดศรีสุพรรณ 2) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านถวาย และ 3) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านป่าตาล นอกจากนี้ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ประกอบ พบว่า ในแต่ละท้องถิ่นที่ได้เลือกทำการศึกษา มีความน่าสนใจ และเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่าด้วยประเพณีในท้องถิ่นที่มีคุณภาพใช้ได้จริง
- 1.2 จัดให้ทุกกลุ่มสาระบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วัฒนธรรมละภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 2.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนา วัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเก็ดและบูรณาการการจัดการเรียนรู้กลับกลุ่มสาระอื่นๆ
- 2.2 ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาและการจัดการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นของชาวจังหวัดน่านบุรี

บรรณานุกรม

กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และศรัณยา แสงลิมสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร*, 32(4), 136-146.

ในตะวัน กำหอม. (2559). *การวิจัยประยุกต์ทางวัฒนธรรม เล่ม 1*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์ทีคอม.

- ฤทัยพรรณ ทองจับ. (2564). ประเพณีชักพระ: การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สตูล. *หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสนาและวัฒนธรรม, วิทยาลัยทองสุข*.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ. (2560). การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา. *รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- สรารวรรณ เรืองกัลป์ปวงศ์. (2559). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เกาะเกร็ดอำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2565). *วิวัฒนาการของระบบการบริหารวัฒนธรรมของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรสา เงินฉาย. (2550). การศึกษาสภาพวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเกาะเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- Ven. Thatkham Suvandy. (2566). *การรักษาอัตลักษณ์ความเป็นมอญผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนมอญเกาะเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.